

FG Jaarrapportage 2023

Gemeente Zwartewaterland

CLASSIFICATIE:	Vertrouwelijk
VERSIE:	0.1
DATUM:	31 december 2023

FG Jaarrapportage 2023

		2023 RESULTATEN	2024 VERWACHT
	BELEID		
	PROCESSEN		
	ORGANISATIE		
	BETROKKENE		
	SAMENWERKING		
	BEVEILIGING		
	VERANTWOORDING		

	OP SCHEMA
	IN TE HALEN ACHTERSTAND
	AANDACHT VEREIST VAN MANAGEMENT

Documentbeheer

Documenteigenschappen

Titel	FG-jaarrapportage 2023
Onderwerp	Jaarrapportage 2023 Functionaris Gegevensbescherming
Auteur	Gosse Bijlenga L2P
Documenttype	
Classificatie	Vertrouwelijk.
Eigenaar	Functionaris Gegevensbescherming

Versiebeheer

Versie	Datum	Auteur	Review	Aard van aanpassing
0.1	December 2023	L2P	N.v.t.	Initiële opzet
0.2	Januari 2024		PO	Aanpassing
1.0	Januari 2024	L2P		Definitieve versie

Samenvatting¹

De gemeente Zwartewaterland heeft in het jaar 2023 de aanbevelingen uit het jaarverslag van de Functionaris voor Gegevensbescherming (FG) van 2022 opgevolgd. Het privacybeleid is vastgesteld, er zijn meerdere procedures beschreven, waaronder die voor rechten van betrokkenen en (pre)DPIA's.

Naar aanleiding van de audit op de Wet politiegegevens (Wpg) en de training die de Privacy Officer (PO) gevolgd heeft, wordt een handboek Wpg opgesteld. Deze is in 2024 klaar, daarna gaat Zwartewaterland verder met implementatie van de maatregelen uit de audit. Ook is er een begin gemaakt met een DPIA Wpg.

In deze jaarrapportage staat beschreven welke acties en maatregelen Zwartewaterland in 2023 heeft genomen om de doelstellingen en beginselen uit de AVG te behalen en te waarborgen. Ook bevat dit document aandachtspunten en actiepunten voor het jaar 2024. Adequaat omgaan met persoonsgegevens is een blijvend proces en zal dan ook aandacht blijven vergen van zowel management als medewerkers.

Samenvattend heeft Zwartewaterland in 2023 veel werk verzet op het gebied van gegevensbescherming. Vooral de thema's organieke inbedding en processen vragen in 2024 om aandacht om de verwerking van persoonsgegevens verder te optimaliseren.

¹ Deze rapportage is gebaseerd op de rapportage van de IBD en VNG. Zie: [Producten - Informatiebeveiligingsdienst](#).

Inhoudsopgave

Documentbeheer	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Leeswijzer	8
2 Terugblik op 2023	9
2.1 Beleid	9
2.2 Processen	9
2.3 Organisatorische inbedding	10
2.4 Rechten van betrokkenen	10
2.5 Samenwerking	10
2.6 Beveiliging	11
2.7 Verantwoording	11
2.8 Wpg	12
2.9 Conclusie	12
3 Vooruitkijken naar 2024	13
3.1 Beleid	13
3.2 Processen	13
3.3 Organisatorische inbedding	13
3.4 Rechten van betrokkenen	13
3.5 Samenwerking	13
3.6 Beveiliging	14
3.7 Verantwoording	14
3.8 Wpg	14
3.9 Conclusies	14
4 Bijlagen	15
Bijlage 1 Overzicht (pre)DPIA's	16

1 Inleiding

Gemeente Zwartewaterland is zich steeds meer bewust van het belang van het beschermen van persoonsgegevens. De gemeente verwerkt immers bij de uitoefening van haar taken veel (gevoelige) gegevens van veel (kwetsbare) inwoners in veel verschillende domeinen.

In de AVG wordt het wettelijk kader beschreven voor het verwerken van persoonsgegevens. Zo dienen de gemeente transparant te zijn over welke persoonsgegevens ze verwerkt, voor welk doel en met welke grondslag. Tijdens de levensduur van persoonsgegevens moeten ze goed worden beveiligd, mogen ze niet zomaar voor een ander doel worden verwerkt en moeten ze na afloop worden vernietigd of geanonimiseerd. Daarnaast heeft de gemeente ook te maken met privacyregels in sectorspecifieke wetgeving. Dit alles heeft gevolgen voor de inrichting van processen en systemen binnen de organisatie.

Onder de verantwoordelijkheid van Gemeente Zwartewaterland vindt een groot aantal verwerkingen van persoonsgegevens plaats. Daar vindt extern en intern toezicht op plaats. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houdt toezicht op de naleving van de privacyregels in Nederland. Daarnaast is de gemeente verplicht een interne toezichthouder aan te wijzen: de functionaris voor gegevensbescherming (FG). Gemeente Zwartewaterland heeft Gosse Bijlenga van adviesbureau L2P aangesteld als FG.

De FG ziet er intern op toe dat de AVG wordt nageleefd door de gemeente. Het management team (MT) dient ervoor te zorgen dat de FG naar behoren en tijdig wordt betrokken bij alle gelegenheden die verband houden met de bescherming van persoonsgegevens. Daarnaast dient de FG ondersteund te worden door hem toegang te verschaffen tot persoonsgegevens en verwerkingen daarvan en hem de benodigde middelen ter beschikking te stellen voor het vervullen van de taak. De uitvoerende taken op het gebied van de uitvoering van het privacybeleid liggen bij de Privacy Officer.

De FG brengt jaarlijks een verslag uit aan de verwerkingsverantwoordelijke van zijn werkzaamheden, bevindingen en aanbevelingen. Dit jaarverslag is bedoeld voor de burgemeester en het college van B&W. De gemeenteraad zal als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke en als controlerend orgaan van het college van B&W separaat een verslag ontvangen.

1.1 Leeswijzer

Deze jaarrapportage bestaat uit twee onderdelen. In het eerste deel wordt teruggekeken naar het jaar 2023. Wat heeft Zwartewaterland bereikt op het gebied van gegevensbescherming? Welke maatregelen zijn er genomen om te voldoen aan de AVG? In het tweede deel worden aanbevelingen gedaan om gegevensbescherming en privacy in het jaar 2024 naar een hoger niveau te tillen. Hierbij wordt waar nodig tevens aandacht geschonken aan de technische en organisatorische middelen die nodig zijn om dit hogere niveau te bereiken.

De thema's die in dit rapport worden genoemd zijn afkomstig uit het AVG borgingsproduct van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD). Er worden zeven thema's onderscheiden:

1. Beleid
2. Processen
3. Organisatorische inbedding
4. Rechten van betrokkenen
5. Samenwerking
6. Beveiliging
7. Verantwoording
8. Wpg

2 Terugblik op 2023

Het jaar 2023 stond in het teken van het opstellen van beleid en procesdocumenten naar aanleiding van de FG beoordeling van het privacyvolwassenheidsniveau in 2022. Gemeente Zwartewaterland bevond zich namelijk op geen van de thema's van de privacy baseline van het Centrum Informatiebeveiliging en Privacybescherming (CIP) op het vereiste niveau en de gemeente voldeed als gevolg niet aantoonbaar aan de voorwaarden van de AVG. De FG stelde daarom meerdere maatregelen voor om de naleving te verbeteren.

In dit deel van de rapportage wordt teruggeblikt op hetgeen Zwartewaterland in 2023 heeft bereikt op privacygebied, welke werkzaamheden zijn verricht en welke maatregelen zijn geïmplementeerd.

2.1 Beleid

Het privacybeleid is het kader waarin Zwartewaterland aangeeft aan welke principes zij zich houdt bij de verwerking van persoonsgegevens. Het laat zien hoe Zwartewaterland omgaat met persoonsgegevens en welke maatregelen zij treft om te voldoen aan de relevante wet- en regelgeving. De gemeente had nog geen formeel vastgesteld privacybeleid dat in de praktijk werd ondersteund door een PDCA-cyclus. Er is in 2023 een privacybeleid uitgewerkt en vastgesteld. De gemeente zal dit beleid in 2024 introduceren en implementeren bij de medewerkers.

Naast het privacybeleid is een procedure voor de rechten van betrokkenen opgesteld, een DPIA-procedure ingevoerd en een handboek Wpg uitgewerkt.

2.2 Processen

De verwerkingen van persoonsgegevens van Zwartewaterland dienen te voldoen aan de AVG. Dit houdt in dat de werkprocessen die persoonsgegevens bevatten getoetst en ingericht moeten worden volgens de volgende beginselen: behoorlijkheid, transparantie, doelbinding, dataminimalisatie, opslagbeperking, juistheid, integriteit en vertrouwelijkheid. Daarnaast kan Zwartewaterland in gevallen verplicht zijn om een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (DPIA²) uit te voeren.

Na de introductie van een nieuwe DPIA template in 2022, heeft Zwartewaterland in 2023 een procedure ingebed in de organisatie om de eventuele risico's van gegevensverwerkingen middels een pre-DPIA te toetsen en waar nodig een DPIA uit te voeren.

In 2023 is er een pre-DPIA uitgevoerd, te weten:

- Voorgenomen verwerking ten behoeve van het burgerpanel.

De pre-DPIA wees uit dat een volledige DPIA niet noodzakelijk was.

In 2023 zijn er een aantal DPIA's uitgevoerd, te weten:

- DPIA registratie arbeidsmigranten – digitaal nachtregister (DNR)

² De gegevensbeschermingseffectbeoordeling wordt ook wel afgekort tot DPIA naar de Engelse term Data Protection Impact Assessment.

- DPIA Wet inburgering
- DPIA Zorgdomein

De DPIAs zijn beoordeeld en van advies voorzien door de FG. De FG heeft de voorgenoemde mitigerende maatregelen als voldoende beschouwd. Actiepunten zijn vastgelegd en toegekend aan eigenaren.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van het aantal (pre-)DPIA's voor het jaar 2023.

2.3 Organisatorische inbedding

Voor een goede en juiste uitvoering is het van belang dat iedere werknemer binnen de organisatie op de hoogte is van de beginselen van de AVG en het belang van privacy. Organisatorische inbedding betekent het toewijzen van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, en het creëren van bewustzijn.

De uitvoerende taken op het gebied van privacy worden vervuld door de Privacy Officer, met ondersteuning van consultancy kantoor L2P. De privacyfuncties overleggen periodiek en werken nauw samen met de Chief Information Security Officer (CISO). Medewerkers zijn zich over het algemeen bewust van het belang van privacy en de bescherming van persoonsgegevens. Zwartewaterland neemt een awareness training af van de VNG, deze wordt in 2024 voortgezet. De awareness training is gericht op bewustzijn bij medewerkers op het gebied van privacy en informatiebeveiliging. De training wordt vanaf het 2^e kwartaal 2024 afgenomen bij Resource. De teams informatiebeveiliging en privacy schrijven elke week een blog over informatiebeveiliging en privacy en gerelateerde onderwerpen. Deze worden geplaatst op intranet.

2.4 Rechten van betrokkenen

Zwartewaterland dient degene van wie zij de persoonsgegevens verwerkt (de betrokkene) zowel actief als passief te informeren over het verwerken, de wijze van het verwerken, de grondslag en de maatregelen die zij neemt om onrechtmatige toegang en - verwerking te voorkomen. Gemeente Zwartewaterland informeert betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens via de algemene privacyverklaring op de gemeentelijke website. Daarnaast stelt de AVG betrokkenen in staat om middels een aantal rechten controle en invloed uit te oefenen over hun persoonsgegevens.

Het actualiseren van de privacyverklaring en in lijn brengen van deze met alle vereisten uit artikel 13 en 14 AVG was een van de hoofdaanbevelingen uit de vorige jaarrapportage. De verklaring voldoet nu aan alle vereisten en betrokkenen kunnen in deze verklaring lezen hoe ze hun rechten kunnen uitoefenen.

Zwartewaterland heeft in 2023 13 inzageverzoeken ontvangen. De inzageverzoeken zijn allen beantwoord door de PO in samenspraak met de FG.

2.5 Samenwerking

Zwartewaterland werkt op meerdere beleidsterreinen, in verschillende bedrijfsfuncties, in diverse rollen en hoedanigheden samen met (mede) overheden en private organisaties. In veelvoorkomende gevallen zal er sprake zijn van een verwerking van persoonsgegevens tussen

partijen: ontvangen van persoonsgegevens, verzenden van persoonsgegevens, maar ook het opslaan van en inzage hebben in persoonsgegevens valt onder dit begrip. Deze verwerkingen dienen te voldoen aan de AVG. Zwartewaterland dient dan ook afspraken te maken met deze andere partijen.

Zwartewaterland heeft het leveranciersmanagement grotendeels belegd bij het Shared Service Centrum ONS. De gemeente is momenteel bezig met het bijwerken van het verwerkingsregister waarbij de PO ook aandacht besteedt aan het controleren of noodzakelijke verwerkers- en gegevensuitwisselingsovereenkomsten zijn afgesloten voor verwerkingen.

2.6 Beveiliging

Vanuit het algemene behoorlijkheidsbeginsel, het integriteitsbeginsel en het vertrouwelijkheidsbeginsel is het essentieel dat Zwartewaterland passende technische en organisatorische maatregelen neemt ter beveiliging van persoonsgegevens. Daarnaast geldt er onder de AVG een meldplicht datalekken. Dit houdt in dat incidenten – waaronder inbreuken – op de beveiliging onder omstandigheden gemeld dienen te worden aan de AP en/of de betrokkene(n).

Zwartewaterland heeft in 2023 22 beveiligingsincidenten geregistreerd, waarvan 9 datalekken. Eén datalek is gemeld bij de AP. De datalekken werden veroorzaakt door menselijk handelen. De PO neemt de lessen uit de datalekken mee in de awareness training om het privacy bewustzijn bij de medewerkers verder te bevorderen. De privacy officer werkt nauw samen met de CISO en er vindt regulier overleg plaats tussen de PO, de FG en de CISO.

De PO en de CISO zijn in overleg met ONS bezig om een procedure te ontwikkelen om de beveiligingsincidenten die bij ONS binnen komen, beter te kunnen monitoren en te delen met elkaar. In 2024 zal deze procedure zijn beslag krijgen.

2.7 Verantwoording

De AVG legt de verantwoordelijkheid bij de organisatie zelf om aantoonbaar te maken dat deze voldoet aan de privacyregels. Door te voldoen aan de verantwoordingsplicht, levert de organisatie een belangrijke bijdrage aan de bescherming van het grondrecht van mensen op privacy. Dit betekent dat Zwartewaterland aan moet kunnen tonen dat de verwerkingen van persoonsgegevens voldoen aan de beginselen van de AVG en aan de relevante wet- en regelgeving.

De PO heeft met behulp van de FG een revisie uitgevoerd van het verwerkingsregister, en het aantal verwerkingen tot een beter beheersbaar aantal teruggebracht. Zoals gezegd is het bijwerken van het verwerkingsregister een lopende taak van de PO. Als onderdeel van de verantwoordingsplicht heeft Zwartewaterland verder de DPIA methodiek ingevoerd (zie 2.2) en houdt de gemeente verder een datalekregister bij (zie ook 2.6). Op het gebied van de informatievoorziening naar betrokkenen toe, heeft Zwartewaterland de privacyverklaring geactualiseerd en zal er een aparte privacyverklaring voor het Sociaal Domein opgezet worden.

De FG heeft in het 1^e kwartaal een toezichtactie uitgevoerd op het verwerkingsregister. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de FG heeft de PO wijzigingen doorgevoerd. In het 2^e kwartaal heeft de FG gekeken naar de rechten van betrokkenen. Hierop is in het 3^e kwartaal een procedure rechten van betrokkenen opgesteld en is de privacyverklaring op de website aangepast. Het 3^e kwartaal is een toezichtactie gehouden ten aanzien van de doorgifte van persoonsgegevens. De FG heeft hierop aanbevelingen gedaan en deze zijn opgepakt door de organisatie.

2.8 Wpg

De gemeente heeft de adviezen vanuit de externe audit van 2022 opgepakt door het schrijven van een Wpg handboek. In 2024 worden de adviezen verder geïmplementeerd en zullen de procedures rondom de Wpg verder uitgeschreven worden.

2.9 Conclusie

In 2023 heeft Zwartewaterland belangrijke stappen gezet om het privacy-raamwerk binnen de organisatie verder uit te breiden. De gemeente heeft nieuwe procedures opgesteld en bestaande processen bijgewerkt en geconsolideerd.

Het geactualiseerde privacybeleid vormt hierbij het ankerpunt. Als vervolg hierop dient Zwartewaterland het beleid uit te dragen binnen de organisatie en ervoor te zorgen dat medewerkers op alle lagen ermee vertrouwd raken. Er bestaat in ieder geval een solide basis van waaruit verdere vooruitgang geboekt kan worden. Hiernaast heeft Zwartewaterland andere belangrijke maatregelen genomen, zoals het introduceren van de DPIA methodiek (vergezeld door de pre-DPIA), die het mogelijk maakt de afweging te maken ten aanzien van privacy- en security risico's en mogelijke mitigerende maatregelen.

Er zijn nog aandachtspunten voor de organisatie om aantoonbaar te kunnen voldoen aan de AVG. In het tweede deel van de rapportage zullen aanbevelingen worden gedaan om gegevensbescherming nader in te bedden in de organisatie.

3 Vooruitkijken naar 2024

Gegevensbescherming onderdeel laten zijn van de processen en systemen, en daarmee aantoonbaar voldoen aan privacywetgeving, is een continu proces. Het vraagt om structurele borging en bijhouden van processen en documentatie. Waar het jaar 2023 in het teken stond van de samenwerking en de verdere implementaties en verbeteringen, zullen in 2024 de consolidatie van de privacy processen en het toezicht op het uitvoeren van de AVG in de werkprocessen centraal staan.

3.1 Beleid

Aanbevelingen:

- Zorg dat privacybeleid actief wordt gedistribueerd op alle afdelingen, bijvoorbeeld door middel van presentaties.
- Zet concrete acties op de planning voor de uitvoering van de Wpg en wijs eigenaren toe aan deze acties.

3.2 Processen

Aanbevelingen:

- Zorg dat de uitwerking van het privacybeleid in processen en documentatie verloopt via een planningscyclus (PDCA).

3.3 Organisatorische inbedding

Aanbevelingen:

- Zorg voor voldoende privacybewustzijn onder werknemers door middel van een planning en gerichte activiteiten.
- Stel een lijst op van de meest privacygevoelige applicaties binnen de gemeente en maak een planning om een risico-analyse of DPIA op deze systemen uit te voeren.
- borg dat privacy by design en default formeel deel uit maken van de risicomanagement aanpak van de gemeente, bijvoorbeeld door een werkinstructie of raamwerk op te zetten die relevante functies moeten volgen in hun werkzaamheden.

3.4 Rechten van betrokkenen

Aanbevelingen:

- Communiceer de procedure rechten van betrokkenen actief binnen de organisatie en biedt concrete handvatten voor de uitvoering ervan.

3.5 Samenwerking

Aanbevelingen:

- Breng de verschillende samenwerkingsverbanden waar de gemeente aan deelneemt in kaart en controleer of de noodzakelijke overeenkomsten hiervoor zijn afgesloten.
- Borg dat de bewaking of de doorgiften aan de afspraken en garanties voldoen periodiek plaatsvindt.

3.6 Beveiliging

Aanbevelingen:

- Zorg dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om de voorwaarden van de BIO 2.0 binnen de gemeente te analyseren en waar nodig toe te passen.

3.7 Verantwoording

Aanbevelingen:

- Maak een privacyverklaring voor het sociaal domein.

3.8 Wpg

Aanbevelingen:

- Maak de procedures klaar voor de externe audit die de gemeente verplicht moet uitvoeren.
- Voer een DPIA Wpg uit.

3.9 Conclusies

Hoewel Zwartewaterland grote stappen heeft gezet, valt ook in 2024 nog winst te boeken op het gebied van privacy en gegevensbescherming is er in 2024. Met name de bewustwording bij medewerkers, het maken van praktische beschrijvingen over de toepassing van de AVG in de werkprocessen en het verwerkingsregister verdienen komend jaar extra aandacht.

4 Bijlagen

In dit hoofdstuk kunt u de volgende bijlagen vinden:

- Bijlage 1 Overzicht DPIA's

Bijlage 1 Overzicht (pre)DPIA's

Onderwerp DPIA	Datum	Status	DPIA geaccepteerd
preDPIA Burgerpanel	Maart	In gebruik	Onbekend
DPIA Registratie Arbeidsmigranten – Digitaal Nachtregister (DNR)	Januari	onbekend	Onbekend
DPIA Wet inburgering	Maart	In gebruik	In behandeling
DPIA Zorgdomein	September	In gebruik	In behandeling

L2P
Stadsplateau 7
3521 AZ Utrecht

+31 (0) 26 848 3118
info@l2p.nl